

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Diluuntur argumenta contra præcedentem opinionem. cap. 12.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

67. **R**eliquum est, ut quædam argumenta, quæ contra superiorem doctrinam obijci possunt diluamus, & eorum solutione prædictam sententiam magis ac magis explicemus. Primum est: si omnis conceptus vnus angeli, quatenus est conceptus & quædam mentis cogitatio, notus est alteri: sequitur, per talem conceptum posse quidem vnum angelum loqui de secreta intentione suæ voluntatis, non tamen explicare aut loqui de cogitatione alia, quam ipse in mente habeat: eo quod locutio non de notis & manifestis, sed de ignotis & occultis esse debeat.

Scotus.

Respondeo primum cum Scotus in 2. dist. 9. qu. 2.

§. Ad argumenta secunda questionis in solutione primi locutionem esse posse de his etiam rebus, quæ

alteri nota sunt: quia & ad Deum vere loquimur oratione, & gratiarum actione, explicantes illi nostrum affectum, & desiderium, dum postulamus:

cum tamen ipsum desiderium pauperum sine ulla oratione sit ei manifestum, & acceptum, iuxta illud Psal. 10. Desiderium pauperum exaudivit Dominus,

Gregor. Mag.

&c. Quia forsitan ratione Gregorius Magnus secundo libro moral. ca. 4. dixit, Angelos Deo loqui per hoc,

quod in motum admirationis rapiuntur: & vocem Angelorum inquit esse motum ipsum admirationis, voces autem sanctorum clamantium ad Deum esse desiderium ipsorum: non quia in affectu solo proprie sit locutio, sed quia hæc nota sunt Deo secundum se, non aliter, quam si voce exprimerentur: alioqui sicut desiderium solius voluntatis non est proprie oratio, ita etiam nec est proprie locutio. Angelos autem posse loqui cum Deo oratione, non quia Deus egeat illorum sermone ut aliquid intelligat, sed quia ipsi postulare possunt, res est manifesta, & tradit expresse Sanctus Thomas infra questionem 117. art.

S. Thom. 68.

2. ad 1. Deinde dico iuxta hanc opinionem, cogitationem, quam habet vnus angelus, tantum esse alteri notam, quando est præsens: præteritam autem, aut futuram non esse notam, quia nisi præterita habeat memoriam eo, quod præsentem cognovisset, difficile videretur posse eam ab angelo cognosci: de hac igitur posset vnus angelus alteri loqui tanquam de re ignota & ita non solum de desiderio suæ voluntatis, sed etiam de cogitatione sua occulta loqueretur.

Secundum argumentum

Secundum argumentum est huiusmodi: si eo modo, quo diximus, vnus Angelus alteri loqueretur, posset simul & eodem sermone idem Angelus pluribus loqui sine certo termino & fine: nam idem conceptus in mente loquentis exprimens secretum cordis, eodem modo se habet ad omnes: ergo omnes audire possunt, ac proinde omnibus etiam ipse loqui diceretur. Nonnulli qui dicunt, vnum Angelum alteri loqui ex eo, quod illi imprimit intellectum, aut speciem sui conceptus, fatentur, nihilominus posse vnum pluribus loqui absque vllō termino. Mihi vero si eorum sententia de modo locutionis Angelorum probaretur, de numero, quibus Angelus vnus loqui posset, aliter philosophandum esset. Nam sicut Angelus virtute propria non potest plura corpora simul mouere sine determinato numero, etiam si nunc solo suæ voluntatis mo-

ueat, quia vim habet finitam & limitatam: eodem modo non posset actioni spirituali pluribus angelis absque certo numero & termino speciem aut cognitionem sui secreti imprimere: quia tamen circa actionem spirituales, quæ circa corporeas virtutem habet finitam, si nota autem virtus pollat effectum determinatum non solum secundum speciem, sed etiam numero, ut supra dist. 9. cap. 2. explicatum est, ita vt simul non possit ab ipso termino plura producere; nam quod ipsa secundum durationem in infinitum persequens possit plura in infinitum producere, non arguit insufficienter virtutem infinitam secundum durationem, sed secundum solam durationem; quatenus cum Scotus dixisset, vnum angelum alteri loqui cum imprimit ei cogitationem sui secreti, consequenter asseruit in secunda dist. 9. quæst. 2. §. Secundo declarando, & in reportatis eadem quæst. non posse angelum loqui, nisi determinato numero angelorum.

Ceterum iuxta hanc posteriorem opinionem, quam ex Heruzo, & aliis retulimus, non est necesse vt dicamus, virtutem angeli ad loquendum, ad cetrum numerum terminari; tam cum locutio fiat ex eo solum, quod in mente loquentis proponitur verbum quoddam spirituale, & hoc possit obijci pluribus angelis sine termino, sicut etiam verbum externum, nisi defectus multiplicationis specierum vsque ad auditum obstat, efficitur iuxta hanc opinionem, vnum angelum posse multis aliis sine termino loqui. Quod si dicas, ad locutionem non solum requiri expressionem verbi interioris, sed ordinationem etiam voluntatis ad eum, cui loqui volumus, voluntas autem non potest conceptum suum ad plures sine termino ordinare.

Respondeo, non opus esse distincta ordinatione voluntatis ad singulos, sed satis esse, si confusa voluntas in omnes feratur; sicut cum aliquis loquitur voce alicui multitudini, non dirigat verba sua, nec ad voluntatem in singulos, sed in omnes simul illius multitudinis.

Tertium argumentum: Ex prædicta opinione inferitur, angelum, qui loquitur, non habere vim ullam excitandi audientem, si nihil in mente illius producat, sed solum ei proponit verbum, dum exprimit illud suo intellectu. Respondetur primum, si hoc argumentum alicuius momenti est, non solum contra postremam sententiam vim habere, sed etiam contra multas alias superiores commemoratas ex ijs, quæ dicunt, angelos ita secum loqui, vt vnus nihil imprimat intellectui alterius. Solus est Alexand. 2. par. qu. 37. memb. 7, qui cum asserat, vnum angelum alteri loqui absque eo, quod imprimat illi aliquid: affirmat nihilominus, in eo saltem casu cum vnus alteri loquitur de mysterijs gratiæ, habere vim excitandi illum; cum tamen eam non habeat, quando loquitur de alijs rebus naturalibus; nullā tamen rationem differentie assignat, neque assignare potest. Deinde dico etiam secundam opinionem eorum, qui docent, vnum Angelum alteri loqui imprimendo illi speciem, non sequi vnum angelum necessario ab alio excitari, vt superius contra illam sufficienter ostendimus. Solum in sententia Scoti, & aliorum qui docent, vnum Angelum, alteri loqui per hoc, quod illi imprimit cognitionem, dicendum est angelum, qui audit, necessario excitari ab eo, qui loquitur; hanc

tamen sententiam iam superius impugnauimus. Fatemur igitur, vnum angelum non habere virtutem excitandi alium, vt necessario audiat, siue loquatur de rebus naturalibus, siue de mysticis gratiis: nullam enim inter hæc duo differentiam inuenio: aut sane, si est aliqua vis excitandi necessario angelum, vt audiat, eam nobis ignotam esse.

Postremo his omnibus, quæ diximus, duo addenda sunt. Vnum est, non modo angelum superiorem loqui posse inferiori, verum, etiam angelum inferiori superiori, sicut expresse docuit S. Thomas quæst. 107. art. 2. & omnes Doctores superius allegati. Et quamuis in sententia eorum, qui affirmant, vnum Angelum alteri loqui impressione alicuius rei, hoc difficultate non careat, quia difficile videtur, quomodo Angelus inferior agere possit in superiorem, in opinione tamen, quam posteriori loco adduximus & in ceteris omnibus nullam habet difficultatem. Id autem quod de angelis diximus, intelligendum est de animabus separatis, quandoquidem absq; conuersione ad phantasmata intelligent, sicut Angeli: ita vt vna anima alteri animæ, aut angelo, & angelus animæ loquatur.

Alterum est, animam, & angelum loqui posse cum Deo, sicut docet S. Thomas q. 107. art. 3. nam quamuis Deo nota sint secreta cordis: potest tamen angelus, aut anima verbo mentis suæ illud exprimere, & Deo proponere, sicut oratione facit, & gratiarum actione.

DISPUT. CCXII.

An possit Angelus loqui cum altero in quacunque distantia.

Necessarium esse determinatam distantiam, vt angelus alteri loquatur, aliqui senserunt. c. 1.

Distantiam nihil conferre, vt vnus angelus alteri loquatur multo verius docuerunt Sanctus Thomas, & alij. cap. 2.

CAPVT. I.

Necessarium esse determinatam distantiam, vt Angelus alteri loquatur, aliqui senserunt.

IN articulo 4. q. 107. disputat S. Thomas, an distantia secundum locum aliquid conferat, vt vnus Angelus alteri loquatur, sicut inter homines certa quædam & determinata requiritur. In qua difficultate non pauci Scholastici affirmant, distantiam multum conferre, vt vnus angelus alteri loqui possit: ideoque propter distantiam locutionem aliquando impediri. Hanc sententiam tradit Gregorius in 2. dist. 9. q. 2. Scotus in reportatis dist. citata q. etiam 2. & in 2. eadem dist. q. 2. §. Ad questionem, versiculo. Sed contra hoc obijciunt. Id etiam supponit, vt verum Gabriel q. 2. a. 5. dub. 2. & 3. Maior q. 2. Ricardus a. 2. q. 1. ad 3. imo hic author affirmat, oppositam sententiā fauere ar. damnato ab Schola Parisiensi. nempe angelum nō esse in loco. Idem docent Bonau. in 2. dist. 10. art. 3. q. 1. Bassolis dist. illa 9. q. 2. art. 2. Fundamentum huius sententiæ est humilmodi: quamuis locutio angeli si operatio spiritualis, est tamen limitata & finita: postulat igitur distantiam determinatam: nam & corporalis locutio ideo eam postulat, non quia corporalis sit, sed quia finita & determinata virtutis. Hæc tamen ratio, si alicuius momenti est, io eorum dun-

taxat sententia valet, qui asserunt locutionem angelorum fieri impressa aliqua forma menti audientis; cuius sententiæ fuerunt Ricardus, Gabriel, Scotus, & Bassolis, quamuis diuerso modo eam fuerint secuti. At vero in opinione Greg. Maioris & Bonau. qui defendunt, vnum angelum alteri loqui absque eo, quod illi aliquid imprimat, siue per signa, siue alio modo, ego sane non video, quam vim possit habere.

CAPVT. II.

Distantiam nihil conferre, vt vnus angelus alteri loquatur, multo verius docuerunt S. Thom. & alij.

PLacet igitur sententia eorum, qui affirmant, nihil omnino iuuare propinquitatem ad audiendum aut impedire distantiam, quo minus vnus angelus alteri loquatur, ita vt audiri possit: quam docuerunt S. Th. infra q. 107. art. 4. Caiet. & recentiores Thomistæ ibidem Alex. 2. part. q. 27. membr. 7. & Marfil. in 2. q. 7. art. 2. ad quintam rationem. Eam vero ego non tantum existimo veram, si eorum sententiam sequamur, qui dicunt, locutionem fieri absque vlla impressione inmanente audientis, sed etiam si cum Scoto, & alijs dicamus, vnum angelum alteri solum loqui impressione aliqua facta in mente illius: nam causæ corporeæ ideo postulant determinatam distantiam, quia earum effectus continuo debet diffundi, nec possunt agere in extrema parte, quin agant in totum spatium actione cōtinuata: si autem non postularer distantiam determinatam, earum effectus esset infinitus secundum extensionem, quod est impossibile. Quæ quidem ratio cum eodem modo probet de operatione angelorum, quæ transit in exteriorem materiam, quia hæc necessario debet per totum spatium continuo diffundi, vt supra disp. 189. ca. 2. probatum est: tamen de operatione spirituali, qualis est locutio nihil probat. Nam cum operatio spiritualis, si aliqua est ab vno Angelo in alterum, non transeat per medium, non erit maior, aut minor, quia versetur circa angelum, magis aut minus distantem: ipsa enim ex se solum quatenus in angelo recipitur expendi debet, & definiti. Quæ ratione diximus in ea disput. fore, vt angelus posset operari in materiam existentem in quauis distantia, si eius operatio non diffunderetur continuo per spatium: idemque de corporibus agentibus dixi, si possent siue medio in extremum operari.

Est igitur hæc sententia, vt opinor, vera, quacumque ratione velimus philosophari de modo, quo vnus angelus alteri loquitur: sed iuxta communem opinionem presertim, quæ dicit nihil imprimi menti angeli audientis ab eo, qui loquitur, vt ipsum audiat: sic enim quemadmodum angelus in quacumq; distantia potest rem extra se existentem intelligere: eodem pacto poterit audire: siquidem eius audire, intelligere quoddam est, & locutio extra ipsum esse debet. Ceterum obseruandum est, posse quidem Angelos distare inter se maiori & minori distantia corporum, si illa esset maior & minor, nunquam tamen, etiam si spatium esset infinitum, posse collocari in infinita distantia. Ratio prioris est, quia cum voluntate propria possunt mutare locum absq; vlla fatigatione, possunt infini-

Sententia hæc vera esse debet apud omnes.

Angeli non possunt infinitum distare.